

САМОРОЗВИТОК ЯК ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

Вінницький національний технічний університет

Анотація.

В статті розкрито наукові підходи до визначення процесу саморозвитку та його зв'язок з формуванням особистості, аналізується ієрархія потреб А. Маслоу. Подаються результати міні-акетування на визначення рівня розуміння студентами процесу саморозвитку та розглянуто їх погляди на даний феномен у становленні висококваліфікованого фахівця.

Ключові слова: саморозвиток, самоосвіта, ієрархія потреб, самореалізація.

Abstract.

The article reveals the scientific approaches to the definition of the process of self-development and its relationship with the formation of the individual, analyzes the hierarchy of A. Maslow's needs. The results of the mini-accent are given to determine the level of understanding by students of the process of self-development and their views on this phenomenon in the formation of a highly skilled specialist.

Keywords: self-development, self-education, hierarchy of needs, self-realization.

Вступ

Сучасна навчальна система освіти має головну ціль - підготовку конкурентоздатних спеціалістів, реформація сучасної освіти спрямована на самоосвіту та саморозвиток особистості. Відповідно особливу увагу набуває проблема професійного саморозвитку студента та особистості в цілому.

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. (2013) визначено, що сучасний ринок праці вимагає від випускника не лише глибоких теоретичних знань, а і здатності самостійно застосовувати їх у нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях, переходу від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян [1].

Поняття «саморозвиток» сьогодні стає ключовим для характеристики цілей, змісту і засобів сучасної освіти. Проблеми саморозвитку особистості мають місце в роботах як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. В психолого-педагогічній науці проблеми саморозвитку розглядали Б.Г. Ананьєв, В.О. Сухомлинський, Л.М. Гришин, В.А. Кан-Калик, Л.І. Рувинський, С.Л. Рубінштейн, А. Маслоу, К. Роджерс С.І. Голошвець, О.М. Сахань, І.В. Серeda, О.Г. Харчев, Т.В. Хілько, Л.Г. Ахметов, І. М. Файзрахманов, А. Л. Файзрахманова та інші.

Виклад основного матеріалу

До проблем саморозвитку особистості вперше привернув увагу у гуманістичних концепціях К.Роджерс, який вперше застосував значення самоактулізації та визначив цей процес як провідним в становленні особистості, його послідовником виступив А. Маслоу. В представлених цими науковцями підходах, людина представлена як центральний об'єкт, що ініціює та організовує процес власного розвитку, а особистість є його центром власного розвитку, вона містить джерела та рушійні сили цього розвитку. Головним збудником особистісного росту, згідно з К. Роджерсом та А. Маслоу, є вроджена, іманентна тенденція організму до особистої автономії, самозміцнення, самоактуалізації.

К. Обуховський вважає, що показником здоров'я людини треба вважати її розвиток. «Якщо прийняти, що збереження життя є основною умовою існування, то розвиток можна визначити як показник якості життя, що визначає норму» [2, с. 80–81].

Л.І. Анциферова під самореалізацією особистості розуміє здійснення можливостей розвитку Я за допомогою власних зусиль, співдіяльності, співтворчості з іншими людьми (близьким і далеким оточенням), соціумом і світом у цілому. Самореалізація передбачає збалансований і гармонійний розвиток різних аспектів особистості шляхом застосування адекватних зусиль, спрямованих на розкриття генетичних, індивідуальних і особистісних потенціалів [3].

На нашу думку, людина творить власне життя, керуючись певними світоглядними принципами. Такі світоглядні принципи базуються на рівні знань особистості та її рівні самовиховання. Світогляд моделює світ і особистість в їх зв'язку і взаємодії, відтворюючи їх як в реальному, так і в майбутньому розвитку. Саме у світогляді міститься ідея саморозвитку особистості. Тому, на нашу думку, навчальні заклади відіграють провідну роль у саморозвитку, а заклади вищої освіти покликані спонукати молодь відчувати потребу до бажання саморозвитку.

Згідно А. Маслоу, людські потреби розташовуються у вигляді ієрархії. Іншими словами, появі однієї потреби звичайно передують задоволення іншої, більш нагальної. Людина – це тварина, що постійно відчуває ті чи інші бажання. Науковець визначає п'ять наборів цілей, які він називає базовими потребами. До них він відносить: фізіологічні потреби, потреба в безпеці, потреба в любові, потреба в задоволенні почуття власної гідності і, нарешті, потреба в самоактуалізації (потреба особистого вдосконалення). Ієрархічна природа цих потреб або цілей означає, що «домінантна мета монополізує свідомість і певним чином стимулює і організує різні здатності організму, потрібні для її досягнення. Менш насущні потреби мінімізуються або навіть забуваються і заперечуються» [4].

Важливою умовою, первинною сходинкою саморозвитку особистості є внутрішня потреба у його здійсненні та самопізнання себе. У своєму дослідженні ми вирішили визначити рівень розуміння студентами в загальному про саморозвиток, розглянути їх погляди на даний феномен. Для дослідження, нами було розроблено міні-анкета, що складається з чотирьох запитань закритого типу та було опитано 28 респондентів. Пропонуємо розглянути результати анкетування.

На перше запитання «Що ви розумієте під саморозвитком» - 21% опитаних – розглядають саморозвиток як самоствердження, 14% - отримання нових знань, 43% - вважають, що розвиток позитивних якостей особистості, 21% - освоєння якої-небудь нової сфери діяльності.

В наступному питанні ми намагалися в'яснити чи потрібно фахівцю з вищою освітою саморозвиватися? Результати опитування нами висвітлені на рисунку 1.

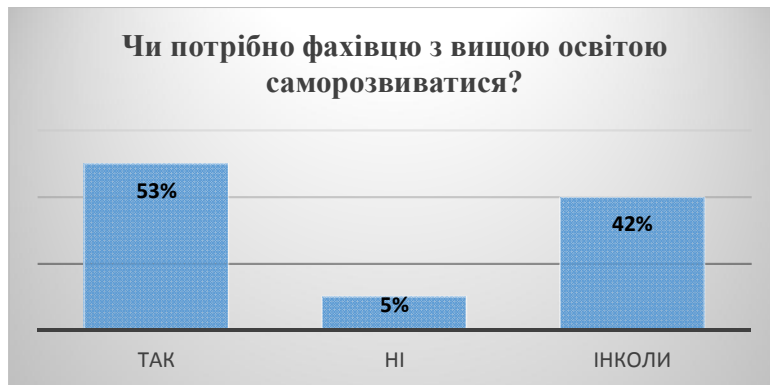


Рис. 1. Діаграма відповідей анкетування.

Нас зацікавило також питання, які якості потрібні для саморозвитку? В результаті опитування ми в'яснили, що 10% студентів вважають, що для саморозвитку потрібне терпіння; 10% - наполегливість; 5% - працьовитість; 30% - відповідальність; 45% - впевненість в кінцевому результаті.

Одним із важливих питань саморозвитку під час навчання у закладі вищої освіти ми розглядаємо у визначенні способу, якому студенти віддають перевагу у своєму саморозвитку. В результаті ми отримали такі відповіді: соціальним мережам віддають перевагу 32% респондентів; інтернет-бібліотеки та електронні видання використовують для саморозвитку 27% опитаних; саморозвитком розглядають перегляд наукових фільмів 16%; відвідуванням лекцій/семінарів (поза навчальним процесом) віддають перевагу 15% студентів та інші способи – 10%.

Висновки

Отже, проаналізувавши наукові підходи до визначення саморозвитку та його вплив на особистість дало змогу нам створити міні-анкету, для визначення розуміння саморозвитку студентами нашого університету. Результати анкетування дали змогу нам з'ясувати, що більшість студентів розглядають саморозвиток як позитивний процес, який сприяє розвитку професійних та особистісних якостей. Також ми мали змогу зробити висновок про те, що більшість студентів (53%), розглядають фахівця з вищою освітою, як людину якій потрібен саморозвиток, що не суперечить спрямуванням вищої освіти у формуванні висококваліфікованого працівника, 42% респондентів – вважають, що само розвиватися потрібно але якщо це буде сприяти фаховій майстерності і лише 5% - вважають не потрібно приділяти увагу саморозвитку. Результати опитування допомогли з'ясувати якості, які студенти розглядають як необхідні для саморозвитку та способи, яким студенти віддають перевагу в процесі власного саморозвитку. Визначенні нами дані анкетування нададуть змогу удосконалювати освітні підходи у технічних закладах вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021. Указ Президента України № 344/2013 від 25 червня 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://osvita.ua>. – Загол. з екрану.
2. Обуховский К. Галактика потребностей. Психология влечений человека / К. О
3. Анцыферова Л.И. Личность в динамике: некоторые итоги исследования / Л.И. Анцыферова // Психологический журнал. — 1992. — Т. 13. — № 5. — С. 12—25.
4. Маслоу А. Теория человеческой мотивации - 1943,

Катерина Вікторівна Бойко - студентка групи БМ-18м, факультет будівництва, теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: bm16b.boyko@gmail.com

Науковий керівник: **Олена Володимирівна Гречановська** - доцент, кандидат педагогічних наук, кафедра філософії та гуманітарних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: stellamondo05@gmail.com.

Katerina V. Boyko - student of the group BM-18m, Faculty for Civil Engineering, Thermal Power Engineering and Gas Supply, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: bm16b.boyko@gmail.com

Supervisor: **Olena V. Grychanovska** - assistant professor, candidate of pedagogical sciences, Department of Philosophy and Humanities, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: stellamondo05@gmail.com.